

UZ MĒRĶU, VEIKTSPĒJAS RĀDĪTĀJU SASNIEGŠANU UN EFEKTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANU VĒRSTA IESTĀDES DARBĪBAS UN FINANŠU VADĪBAS PILNVEIDE

DR.OEC. KĀRLIS KETNERS, FINANŠU MINISTRIJAS BUDŽETA POLITIKAS ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTA DIREKTORS

2022.gada 21.oktobrī

Konference “Attīstīta pārvaldība un iekšējais
audits publiskajā sektorā”

REFORM/GA2020/028
Further development of internal control
system and internal audit in the public sector

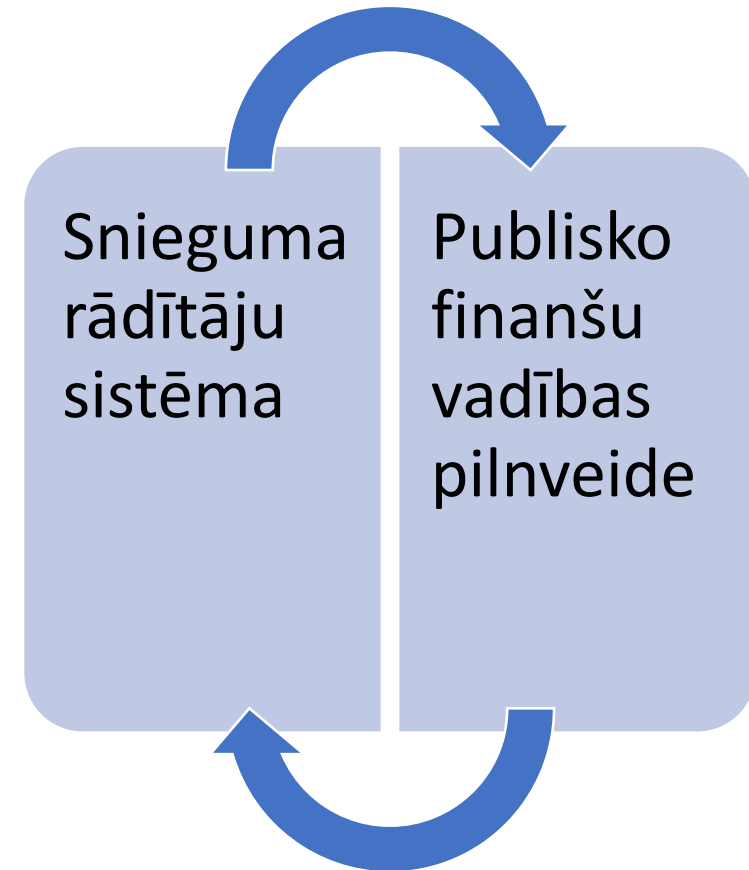

Finanšu ministrija

 The Institute of
Internal Auditors
Latvia

Aktualitāte

- Nepieciešamība balstīt politikas un lēmumus uz kvalitatīviem, uzticamiem, ātri pieejamiem, pilnvērtīgiem datiem;
- Veidot sabiedrībai saprotamu un caurskatāmu publisko pārvaldi;
- Mērķis -
  - Sabiedrībai tiek nodrošināta saprotama un pilnvērtīga informācija par plānotajiem budžeta resursiem;
  - Tiek atklāta saikne starp stratēģiskās plānošanas dokumentiem un budžeta resursiem;

Budžets ir līdzeklis politikas realizācijai ar finansiālām metodēm

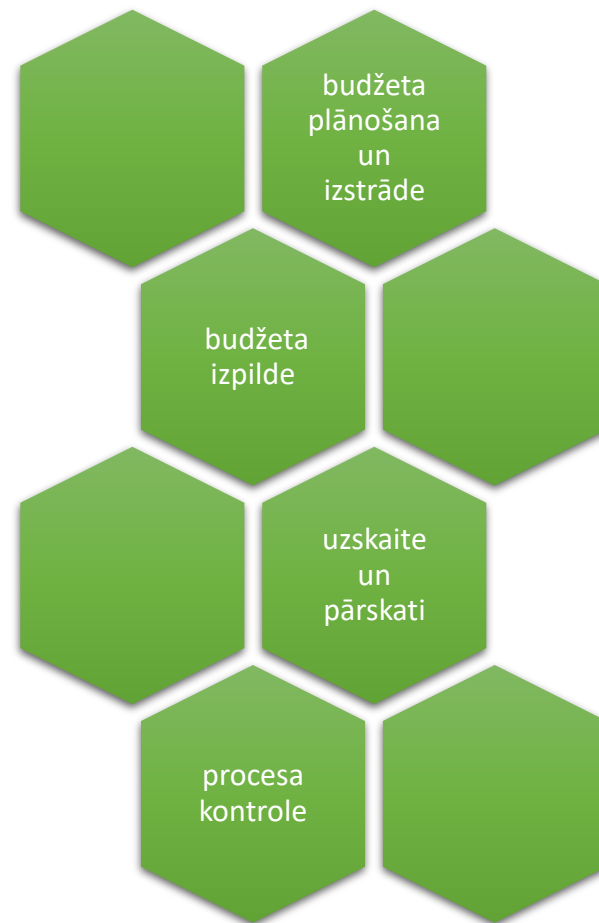
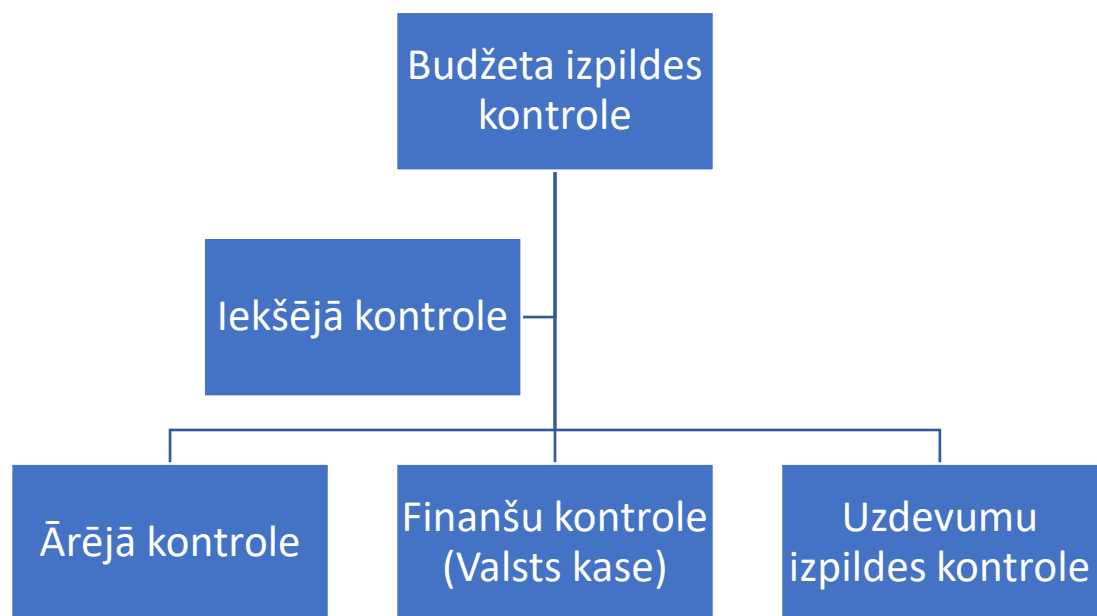
Sabiedriskais līgums

- Kontrakts starp politiķiem un pilsoņiem, atspoguļo pilsoņu gaidas, nodrošina sabiedrības kontroli par publisko sektoru
- Demokrātijas instruments

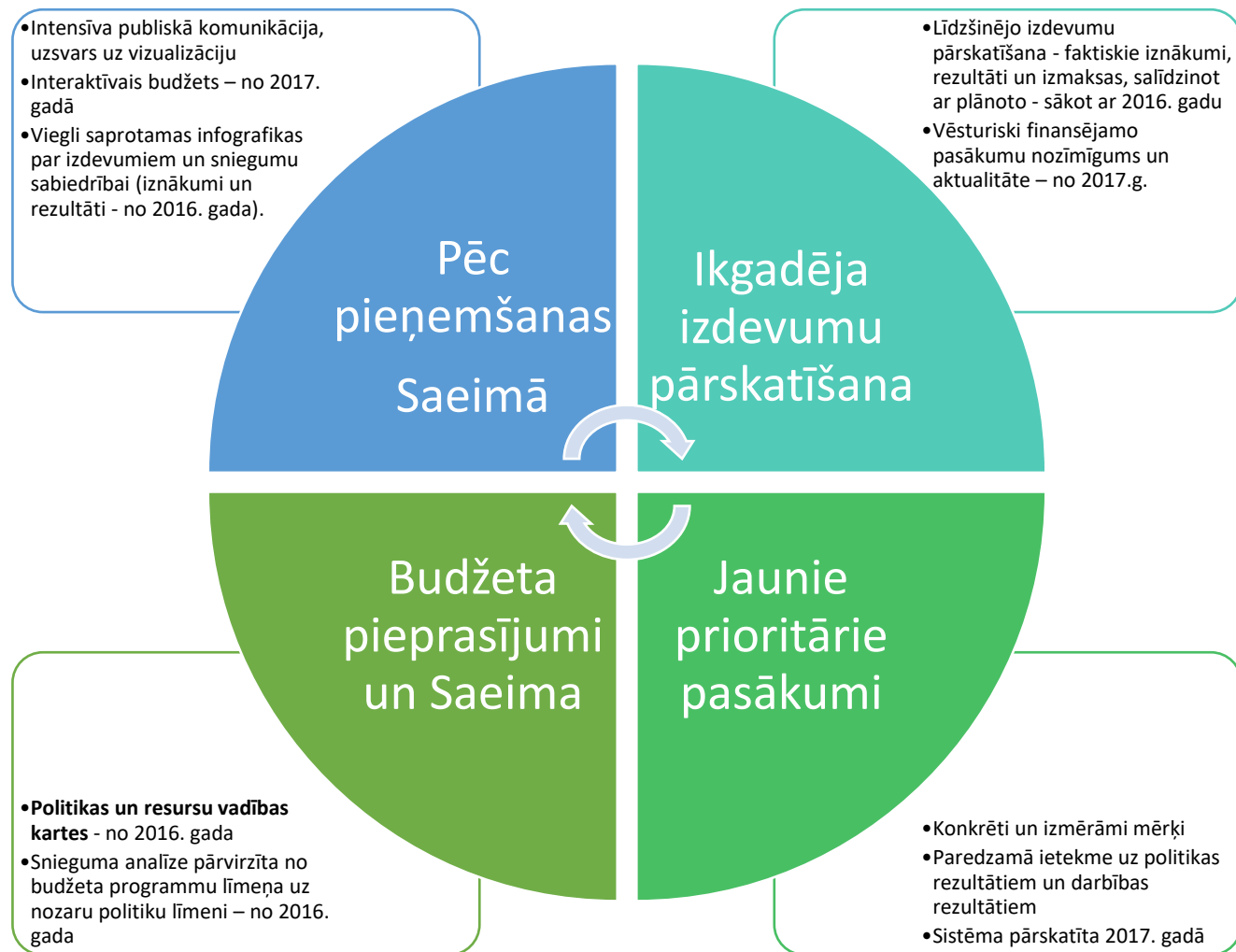
Vadības instruments

- Lēmumi pārtop par programmām un rīcību
- Motivē noteikt reālistiskus mērķus
- Nodrošina atbildību par rezultātiem
- Investīciju plāns
- Operāciju vadība

Finanšu vadības cikls

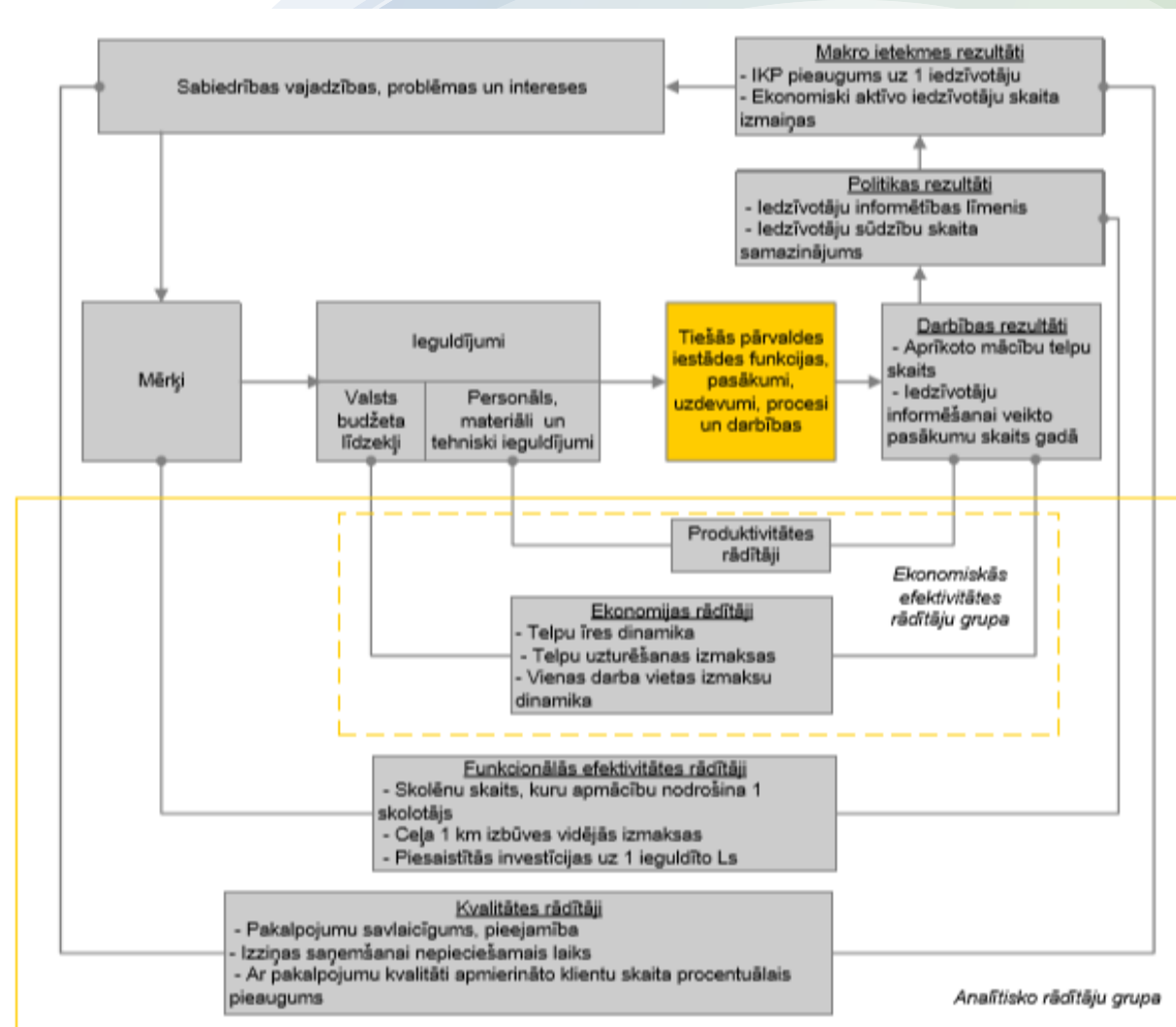

Snieguma informācijas izmantošana visos budžeta posmos

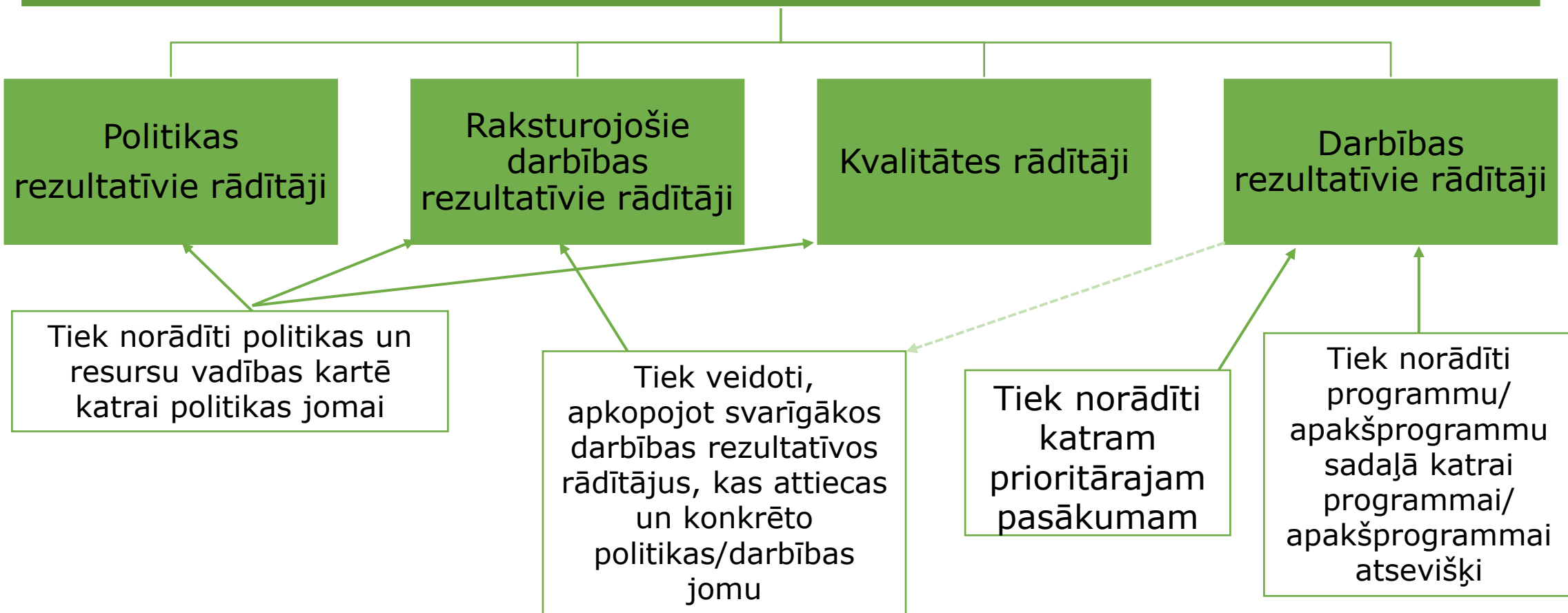
Snieguma informācijas izmantošana visos budžeta posmos

- MK 2009. gada 1. septembra noteikumi Nr. 979 «Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība»
- Lai pamatotu vidēja termiņa budžeta pieprasījumu, **iestādes katru gadu plāno un iekļauj budžeta un budžeta grozījumu pieprasījumos** valsts budžeta programmu rezultātus, kurus plāno atbilstoši normatīvajiem aktiem par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem
- Informāciju par valsts budžeta programmu rezultātu **izpildi iestāde katru gadu iesniedz Finanšu ministrijā** atbilstoši MK instrukcijai par kārtējā gada valsts budžeta izpildes analīzi
- **Rezultātu informāciju centralizēti uzkrāj un sistematizē Finanšu ministrija**
- Valsts budžeta programmu **izpildes rezultātu analīzi veic Finanšu ministrija** atbilstoši normatīvajiem aktiem par kārtējā gada valsts budžeta izpildes analīzi

MK 2012. gada 31. jūlija noteikumi Nr. 523 "Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem"

Noteikumi nosaka, ka budžeta paskaidrojumos tiek ietverti šādi rezultatīvie rādītāji

Politikas un resursu vadības kartes piemērs

3. Dzelzceļš

Politikas mērķis: nodrošināt integrētu, ilgtspējīgu transporta sistēmu, kas sniedz kvalitatīvas cilvēku un kravu mobilitātes iespējas visās valsts teritorijā, nodrošinot gan vietēju sasniedzamību, izmantojot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu, gan arī starptautisko savietojamību, pilnībā iekļaujoties ES pamattīklā (Rail Baltica) / Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam

Politikas rezultatīvie rādītāji	Attīstības plānošanas dokumenti vai normatīvie akti	Faktiskā vērtība (2020)	Plānotā vērtība (2023)
Elektrificēto dzelzceļa līniju garums no kopējā dzelzceļa līniju garuma (%)	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam	13,4	13,4
Nopietni dzelzceļa negadījumi uz milj. vkm (skaits)	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam	1,58	1,42
Valdības rīcības plāns	86; 87		

	2020. gads (izpilde)	2021. gada plāns	2022. gada plāns	2023. gada plāns	2024. gada plāns
Ieguldījumi					
Izdevumi kopā, euro, t.sk.:	38 519 455	108 704 167	167 748 849	32 413 285	-
Vidējais amata vietu skaits kopā, t.sk.:	8	9	10	10	-
60.07.00 Eiropas transporta infrastruktūras projekti (Rail Baltica)	38 519 455	108 704 167	167 748 849	32 413 285	-
	8	9	10	10	-
Raksturojošākie darbības rezultatīvie rādītāji					
Dzelzceļa kravu pārvadājumu īpatsvars no kopējā sauszemes pārvadājumu apjoma (%)	24	20,8	21,6	26,5	28,2
Kvalitātes rādītāji					
Vilcienu kustības ātruma ierobežojumi sliežu ceļu un inženierbūvju defektu dēļ I kategorijas ceļos (km)	12	12	8	8	8

2021. gada budžeta paskaidrojumos kopumā bija:

- ✓ **87** politikas un resursu vadības kartes
- ✓ **222** politikas rezultatīvie rādītāji
- ✓ **384** raksturojošie darbības rezultatīvie rādītāji
- ✓ **121** kvalitātes rādītājs

Prioritārajiem pasākumiem papildu piešķirtā finansējuma tabulas piemērs

Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums <i>Darbības apraksts ar norādi uz līdzekļu izlietojumu</i> Darbības rezultāts <i>Rezultatīvais rādītājs</i> Programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Izdevumi, euro / rādītāji, vērtība			Pamatojums
		2022. gadā	2023. gadā	2024. gadā	
1.	Valsts probācijas dienesta nodarbināto, kuru darbs ir saistīts ar īpašu risku, aizsardzība	514 534	514 534	514 534	MK 24.09.2021. sēdes protokols Nr.63 1.§ 2.punkts
	Nodrošināta sabiedrībā izciešamo sodu kvalitatīva izpilde				
	<i>Valsts probācijas dienesta nodarbināto mainība (%)</i>	<i>17,0</i>	<i>17,0</i>	<i>17,0</i>	
	04.03.00 Probācijas īstenošana				
2.	Valsts probācijas dienesta nodarbināto atlīdzības pieaugums	1 397 425	1 397 425	1 397 425	MK 24.09.2021. sēdes protokols Nr.63 1.§ 2.punkts
	Nodrošināta sabiedrībā izciešamo sodu kvalitatīva izpilde				
	<i>Valsts probācijas dienesta nodarbināto mainība (%)</i>	<i>17,0</i>	<i>17,0</i>	<i>17,0</i>	
	04.03.00 Probācijas īstenošana				

Prioritāro pasākumu darbības rezultatīvo rādītāju skaits ir atkarīgs no atbalstīto prioritāro pasākumu skaita konkrētajā gadā

Rezultatīvo rādītāju datu bāzē tiek ietverta informācija arī par **prioritāro pasākumu izdevumiem**

Darbības rezultatīvo rādītāju tabulas piemērs

Darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji no 2020. līdz 2024. gadam

	2020. gads (izpilde)	2021. gada plāns	2022. gada plāns	2023. gada prognoze	2024. gada prognoze
Meža ugunsapsardzība					
Nodzēsto meža ugunsgrēku platība (ha)	309,3	582	582	582	582
Nodzēsti ugunsgrēki (skaits)	581	706	706	706	706
Meža valsts reģistra uzturēšana un meža apsaimniekošanas uzraudzība					
Inventarizēta un Valsts meža diensta ģeogrāfiskās informācijas sistēmā (VMDĢIS) uzturētā meža zemes platība (tūkst. ha)	3 486	3 400	3 400	3 400	3 400
Apsēkoti objekti (skaits tūkst.)	112	112	112	112	112

2021. gada budžeta paskaidrojumos kopumā bija:

✓ **1 585** darbības rezultatīvie rādītāji

Rezultatīvo rādītāju datu bāzē tiek ietverts arī **darbības rezultāts**

MK 2018. gada 10. aprīļa instrukcija Nr. 2 «Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi»

Ministrija iesniedz Finanšu ministrijā aizpildītu veidlapu «Rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 20__ . gadā» **līdz pārskata periodam sekojošā gada 25. februārim**

Resors	Politikas un resursu vadības kartes numurs un nosaukums	Prioritārā pasākuma numurs un nosaukums	Programmas (apakšprogrammas) numurs un nosaukums	Darbības rezultāts	Rādītāja veids	Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Gads	Plānotā vērtība	Izpilde/novērtējums	Izpilde: sievietes	Izpilde: vīrieši	Izpildes/novērtējuma novirze no plānotās vērtības, %	Iemesli/faktori, kas ir noteikuši izpildi/neizpildi	Izdarītais, lai sasniegtu plānoto vērtību	Priekšlikumi rādītāja neizpildes novēršanai	Ārējie faktori, kas radījuši ietekmi uz rādītāja izpildi/novērtējumu
12. Ekonomikas ministrija	2. Uzņēmējdarbības konkurētspējas atbalsts	×	28.00.00 Ārējās ekonomiskās politikas ieviešana	Arvalstu tiešo investīciju piesaistes stratēģijas (POLARIS process) ieviešana - investīciju piesaistes pasākumi	DRR	Pēcapkalpošanas projekti	skaits	2021	120	97	×	×	-19,2	-	Pārskata periodā nodrošināta 97 investīciju projektu pēcapkalpošana.	-	Covid-19 pandēmija un ārkārtas situācija Latvijā un ārvalstīs ietekmēja īstenojamus investīciju projektus.

Informācija jau ir ievadīta no paskaidrojumiem

Vadot datus rezultatīvo rādītāju datubāzē, **bieži tiek konstatēts, ka ministrijas nav iekļāvušas visus rezultatīvos rādītājus, par kuriem jāsniedz izpildes informācija**

Datu bāzē aprēķinās automātiski, ievadot izpildes vērtību

Informācija, kas no izpildes veidlapas tiek ievadīta rezultatīvo rādītāju datubāzē

Rādītāju kvalitāte un izpilde

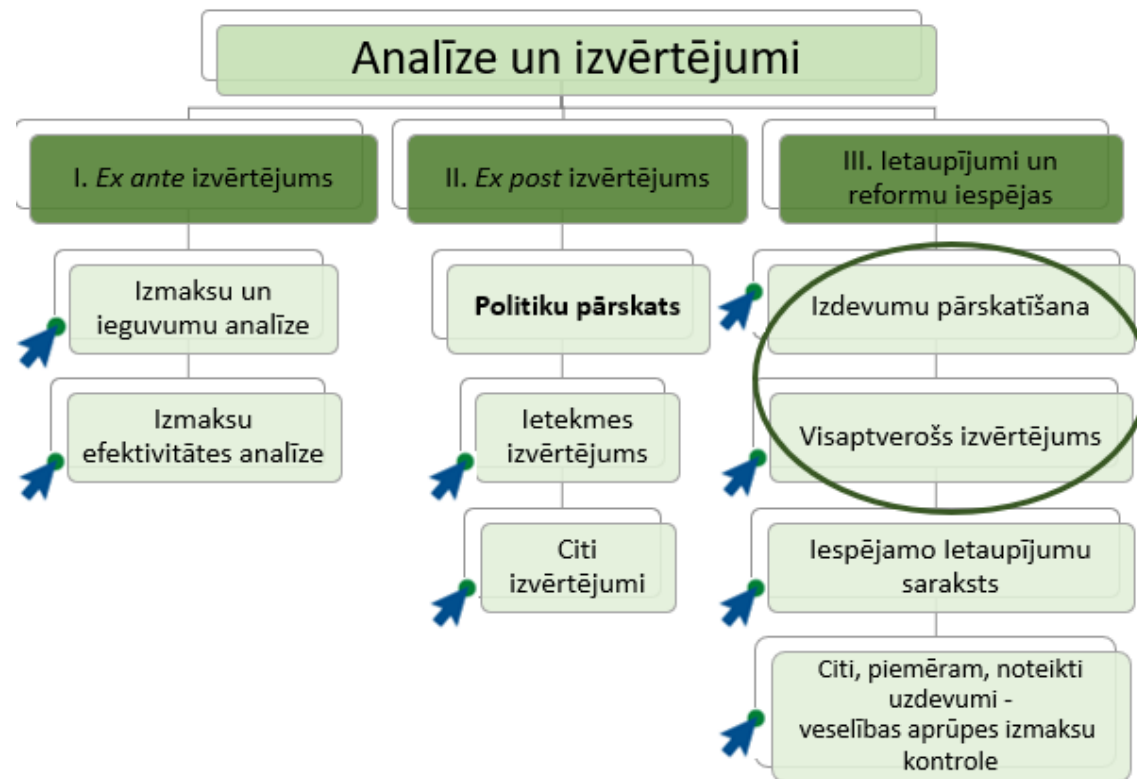
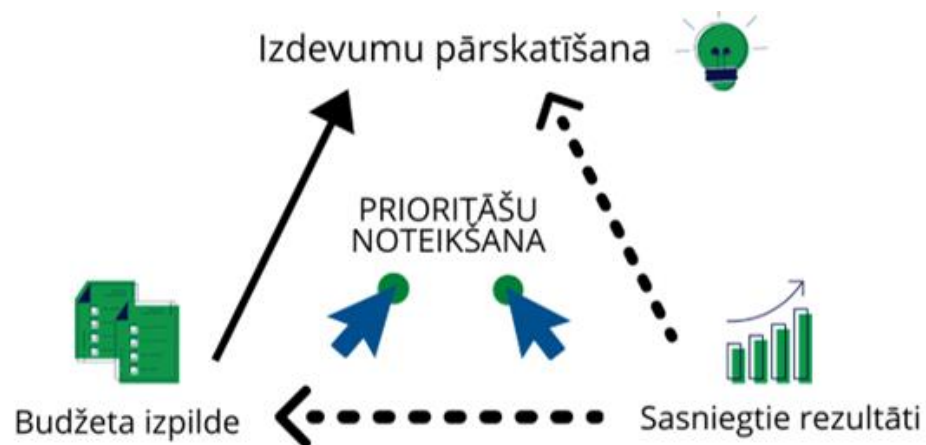
- 2022. gada izdevumu pārskatīšanas ietvaros tika veikta pamatbudžeta pamatfunkciju darbības rezultātīvo rādītāju finansējuma aptveres 2022. gadam analīze, kuras ietvaros tika konstatēts, ka vidējais šo rādītāju finansējuma aptveres līmenis ir 92,5%, tomēr atsevišķu rādītāju finansējuma aptvere ir nepietiekama, un šādi rādītāji budžeta paskaidrojumos nebūtu norādāmi.
- Vienlaikus tika vērtēta pamatbudžeta pamatfunkciju darbības rezultātīvo rādītāju 2021. gada izpilde, secinot, ka vidējā rādītāju izpilde resoros 2021. gadā bija 87,6%, kas būtu uzlabojama, jo izdevumu izpildes līmenis iepriekšējos gados bijis ievērojami virs 90%.

Budžeta izdevumu pārskatīšana kā finanšu vadības pilnveide

Programmas
(politikas
vērtējums)

Efektivitātes
pārskatīšana

Stratēģiskā
pārskatīšana

Budžeta izdevumu pārskatīšana kā finanšu vadības pilnveide

Programmas
(politikas
vērtējums)

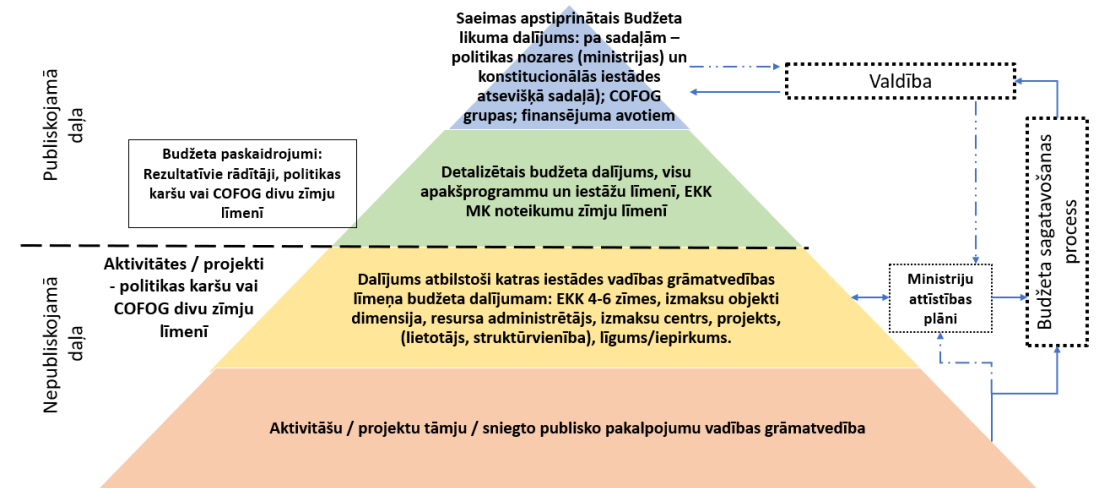
Efektivitātes
pārskatīšana

Stratēģiskā
pārskatīšana

	Stratēģiskā pārskatīšana	Taktiskā pārskatīšana	Vidēja- termiņa pārskatīšana
Izdevumu pārskatīšana	Centralizēta/ salīdzināmu nodaļu/programmu pārskats	Decentralizēta, vienas darbības/programmas iekšējā/ārējā pārskatīšana	Centralizēta konkrētas funkcijas pārskatīšana ministrijās, piemēram, nekustamajā īpašumā, IKT risinājumos
Vajadzība	Efektivitāte un lietderība	Efektivitāte	Efektivitāte un darbības novērtējums
Novērtēšanas jautājumi	Vairāki jautājumi — darbība/ietekme/saistība ar pašreizējo politiku	Viens jautājums: darbība	Viens jautājums: darbība
Pārskatīšanas procesa plūsma	No apakšas uz augšu (<i>Bottom-up</i>)	No augšas uz leju (<i>Top-down</i>)	No augšas uz leju (<i>Top-down</i>)
Iespējamie rezultāti	Efektivitātes pieaugums un centralizēti/vienoti prioritāšu ieviešanas nosacījumi	Efektivitātes pieaugums un lineāri griezumi	Vidēja termiņa ieguvumi un ieguldījumi

Resoru un iestāžu budžeta iespēju un atbildības stiprināšana kā finanšu vadības pilnveide

- Budžeta finansētu institūciju, budžeta nefinansētu iestāžu un pašvaldību, kā arī kapitālsabiedrību, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldību kapitāla daļa, **vadītāji ir atbildīgi par LBFV noteiktās kārtības un prasību ievērošanu, izpildi un kontroli, kā arī par budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem.**
- Ministrijas un citas centrālās valsts iestādes ir **atbildīgas par gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās apropriācijas izpildes kontroles sistēmas izveidi** un par valsts budžeta līdzekļu izlietojuma kontroli atbilstoši paredzētajiem mērķiem.

Finanšu vadības pilnveides izaicinājums

“Jūs nevarat vadīt to, ko jūs nevarat izmērīt.”

«You can't manage what you can't measure»

Drucker P.

